

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan luonnonsuojelulakiin tehtäväksi eräitä kiireellisiksi katsottavia muutoksia. Lakiin ehdotetaan tehtäväksi ensinnäkin uudesta perustuslaista johtuvia muutoksia. Lakia ehdotetaan tarkistettavaksi myös Euroopan yhteisön komission Suomelle tekemien huomautusten johdosta. Lisäksi ehdotetaan päätäntävaltaa lunastusasioissa siirrettäväksi valtioneuvoston yleisistunnolta ympäristöministeriölle. Lajisuojaeluun liitty-

vistä vaihdannan kielloista annettavien poikkeusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi Suomen ympäristökeskukselta alueellisille ympäristökeskuksille. Myös luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä esitetään tarkistettavaksi.

Ehdotettu laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Nykyinen luonnonsuojelulaki (1096/1966) on ollut voimassa vuoden 1997 alusta lähtien. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty toistaiseksi vain vähäisehköjä tarkistuksia. Tarve tiettyjen muutosten tekemiseen on kuitenkin ilmeinen. Tähän esitykseen sisältyvät tällä hetkellä kiireellisimmiksi katsottavat muutokset. Lakia on kuitenkin tarpeen tarkistaa myöhemmin myös eräiltä muilta osin.

Esitykseen sisältyvät ensinnäkin tietyt, 1 päivänä maaliskuuta 2000 voimaan tulleesta uudesta perustuslaista johtuvat muutokset. Perustuslain 80 §:n säännöksen mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia laissa säädetyn valtuuden nojalla. Luonnonsuojelulaki ehdotetaan tarkistettavaksi vastaamaan sanonnaltaan perustuslain mainittua säännöstä.

Euroopan yhteisön komissio on käynnistänyt useita valvontamenettelyitä Suomen valtiota kohtaan. Eräät näistä liittyvät siihen, että Suomi ei kansallisessa lainsäädännössään ole täysimääräisesti pannut täytäntöön asianomaisia yhteisön direktiivejä. Luonnonsuojelun osalta tämä koskee luontotyyppien sekä

luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettua neuvoston direktiiviä 92/43/ETY (*luontodirektiivi*). Esitykseen sisältyvät ehdotukset lain tiettyjen säännösten tarkistamiseksi vastaamaan luontodirektiivistä johtuvia velvoitteita komission esittämällä tavalla. Ne koskevat luontodirektiivin liitteen IV(a) mukaisten eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua sekä ympäristövaikutusten arvioinnin ja Natura 2000 -alueita koskevan arvioinnin välistä suhdetta. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojeluun liittyen myös luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä esitetään tarkistettaviksi.

Valtioneuvosto on vuosina 1998, 1999 ja 2002 tehnyt päätökset yleiseurooppalaisen Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä. Valtioneuvoston päätöksistä johtuva verkoston käytännön toimeenpano on käynnistynyt. Tähän liittyen lakia ehdotetaan muutettavaksi eräiden käytännön toteuttamistoimien osalta joustavampaan suuntaan. Muutos koskee Natura 2000 -alueiden lunastamista.

Esitykseen sisältyy lisäksi eräitä vähäisempiä tarkistuksia lain lajisuojelua koskevaan 6 lukuun. Niiden tarkoituksena on yksinkertaistaa viranomaisten menettelyä.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole organisatorisia- eikä henkilöstövaikutuksia.

Luontodirektiivin liitteen IV (a) lajien, kuten liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelujärjestelmän tehostamisesta ja siihen liittyvän luonnonsuojelualueiden perustamisedellytysten täydentämisestä voidaan katsoa aiheutuvan vain vähäisiä taloudellisia vaikutuksia suhteessa vuonna 1996 hyväksytyyn luonnonsuojeluohjelmien rahoitusohjelmaan. Asia tulee kuitenkin lähemmin selvitettäväksi siinä yhteydessä, kun rahoitusohjelman toteutumista tarkastellaan aiemmin tehtyjen päätösten mukaisesti uudelleen.

Ympäristöön kohdistuviin vaikutuksiin liittyen esityksellä mahdollistettaisiin muun ohella Natura 2000 -verkoston joustavampi toteuttaminen. Lain 68 § jo edellyttää, että Natura 2000 -verkostoon sisällytetyillä alueille on toteutettava suojelutavoitteita vastaava suojelu mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuudessa vuodessa siitä, kun Euroopan komissio tai neuvosto on hyväksynyt alueen yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. Esityksestä on vuoden 2002 keväällä pyydetty lausunnot oikeus-, valtiovarain-, ulkoasiain-, sisäasiain-, maa- ja metsätalous- sekä puolustusministeriöiltä, Metsähallitukselta, Suomen ympäristökeskukselta, alueellisilta ympäristökeskuksilta, Suomen kuntaliitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto ry:ltä, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund-SLC rf:ltä, Maanomistajain liitto ry:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, Natur och Miljö rf:ltä, Maailman Luonnon Säätiön (WWF) Suomen rahastolta sekä Birdlife Suomi ry:ltä.

Useimmilla lausunnonantajilla ei ollut enemmälti huomauttamista ehdotettuihin pykäliin. Poikkeuksena oli kuitenkin ehdotuksen 49 §:n 1 momentti, joka koski luontodirektiivin liitteessä IV(a) lueteltujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelua. Maa- ja metsätalousministeriö katsoi, että pykälän muuttamisesta tulisi tuossa vai-

heessa kokonaan luopua. Huomattava osa lausunnonantajista katsoi lisäksi, että lain 53 §:n korvaussäännös tulisi ulottaa koskemaan myös 49 §:n mukaista suojelua. Maanomistajatahoja edustavat järjestöt vastustivat ehdotettua muutosta lain 64 §:ään, joka koski Natura 2000 -alueiden luonnontieteellisten tietojen tarkistamista. Lisäksi joissain lausunnoissa on esitetty eräitä esitykseen sisällytettäviä pykälämuutoksia.

Hallituksen asiaa koskeva esitys (HE 251/2002 vp) annettiin eduskunnalle 25.11.2002. Esitys kuitenkin raukesi, koska eduskunta ei ehtinyt käsitellä asiaa loppuun vaalikauden aikana.

Tämä esitys perustuu aiempaan valmisteluun sekä rauenneen lakiesityksen eduskuntakäsittelyssä esiin tulleisiin seikkoihin. Se vastaa sisällöltään aiempaa lakiesitystä kuitenkin siten, että lain 64 §:n muutosta ei sisälly tähän esitykseen. Sitä vastoin aiemman esityksen ulkopuolelle jäänyt lain 49 §:n 1 momentin muutos on otettu tähän esitykseen.

Lausunnoissa esitettyä, luonnonsuojelulain korvaussäännöksen ulottamista sellaisenaan koskemaan myös lain 49 §:n mukaisia tilanteita ei voida pitää selvänä. Pykälässä tarkoitettujen luontodirektiivin liitteessä IV (a) lueteltujen lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat lähtökohtaisesti varsin pienialaisia ja asiaa on lain säätämisen yhteydessä jo tutkittu omaisuuden perustuslain suojan kannalta eduskunnan perustuslakivaliokunnassa.

Käytännössä on kuitenkin ilmennyt ongelmia tilanteissa, joissa liitteen IV (a) lajin, liito-oravan, useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuu lähekkäin saman maanomistajan omistamalle alueelle. Tällöin voi syntyä tilanne, jossa laissa olevasta kiellosta aiheutuu omistajalle sellaista haittaa, joka olisi perusteltua korvata. Tällaisia tilanteita varten luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että luonnonsuojelualue voitaisiin vastedes perustaa myös sellaiselle alueelle, jolla on luontodirektiivin edellä mainitussa liitteessä mainittujen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Varsinaisen korvaussäännöksen sisällyttämistä luonnonsuojelulakiin ja sen ulottamista koskemaan kaikkia luontodirektiivin liitteessä IV (a) olevaa, noin neljääkymmentä Suomessa tavattavaa lajia ei

voida ainakaan tässä vaiheessa pitää riittävästi perusteltuna.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Ulkoasiainministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi Suomen talousvyöhykkeestä sekä siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Talousvyöhyke kattaisi Suomen aluevesiin välittömästi liittyvän merivyöhykkeen. Suomella olisi ko. vyöhykkeellä kansainvälisen oikeuden mukainen lainkäyttövalta meriympäristön suojeluun ja meritieteelliseen tutkimukseen nähden. Mainittuun esitykseen liittyy muun ohella ehdotus luonnonsuojelulain 17 §:n muuttamiseksi siten, että pykälän mukainen muu luonnonsuojelualue voitaisiin perustaa myös Suomen talousvyöhykkeelle. Perustaminen tapahtuisi valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa oleva pykälä mahdollistaa myös sen, että Metsähallitus voi perustaa hallinnassaan olevan enintään 100 hehtaarin suuruisen alueen luonnonsuojelualueeksi. Samoin puolustusministeriö voi päättää hallinnassaan olevan alueen perustamisesta luonnonsuojelualueeksi. Uudesta perustuslaista kuitenkin jo edellä todetuin perustein johtuu, että oikeussääntöjen antaminen kuuluu tasavallan presidentille, valtioneuvostolle tai ministeriölle. Puolustusministeriön hallinnassa olevat alueet on puolestaan siirretty joko Metsähallituksen tai Senaattikiinteistöjen hallintaan. Pykälä on tarkoitettu tarkistaa nykyolosuhteita vastaavaksi tässä yhteydessä, koska pykälän pääperiaatetta talousvyöhykkeen osalta täydennetään sitä koskevan lainsäädäntökokonaisuuden yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

10 §. *Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset.* Pykälässä lueteltuihin luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiin esitetään lisättäväksi uusi kohta, jossa nimenomaisesti todetaan, että luonnonsuojelualue voitaisiin perustaa myös sellaiselle alueelle, jolla on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien, kuten liito-oravan, yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Pykälän muutos liittyy ehdotettuun 49 §:n 1 momentin muutokseen, jolla mainittu lainkohta on tarkoitettu saattaa vastaamaan luontodirektiivin 12 artiklan 1(d) kohdan sanamuotoa liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta. Liitteen lajien osalta käytännön ongelmia on aiheutunut liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta tilanteissa, joissa useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuu lähekkään saman maanomistajan omistamalle alueelle. Tällöin voi syntyä tilanteita, joissa laissa olevasta hävittämis- ja heikentämiskiellosta aiheutuu alueen omistajalle sellaisia taloudelli-

sen hyödyn menetyksiä, jotka olisi perusteltua korvata. Tämän vuoksi maanomistajalla tulisi näissä tilanteissa voida olla mahdollisuus hakea alueensa perustamista luonnonsuojelualueeksi. Edellytykset luonnonsuojelualueen perustamiselle edellä mainituissa tilanteissa olisivat pykälään ehdotetun täydennyksen johdosta vasteredes selkeästi olemassa.

Kun maanomistaja päättää hakea luonnonsuojelualueen perustamista edellä mainitussa tilanteessa, asiaa koskeva hakemus jätetään asianomaiselle alueelliselle ympäristökeskukselle. Asia tulee tällöin virallisesti vireille ympäristökeskuksessa. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti hakemus on käsiteltävä ilman tarpeetonta viivytyksiä. Hakemukseen liittyen asiasta käydään maanomistajan kanssa neuvottelut aluetta koskevista yksityiskohtaisista rauhoitusmääräyksistä sekä taloudellisen hyödyn menetyksiin liittyvistä korvauksista. Useimmiten tällaisen useista lisääntymis- ja levähdyspaikoista koostuvan alueen suojeleminen ei edellytä alueen täydellistä rauhoittamista, muun muassa rajoitettu metsänkäyttö osalla aluetta on useassa tapauksessa mahdollista.

Kun liitteen IV (a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikoista muodostettavat luonnonsuojelualueet eivät sisälly valtioneuvoston periaatepäätöksiin luonnonsuojeluohjelmista tai lajit eivät ole luonnonsuojeluasetuksessa tarkoitettuja erityistä suojelua vaativia lajeja, niiden suojelusta korvausta vastaan päättää ympäristöministeriö. Tämä turvaa yhtenäisen korvauskäytännön toteutumisen maan eri osissa esimerkiksi liito-oravan kohdalla. Ympäristökeskus vastaa suojeluun ja korvaukseen liittyvistä käytännön toimista. On myös huomattava, että alueellinen ympäristökeskus ei lain mukaan voi perustaa aluetta luonnonsuojelualueeksi, ellei korvauksista ole sovittu alueen omistajan kanssa. Tarkoituksena on ohjeistaa ympäristökeskukset myös siitä, että ne tilanteet, joissa korvauksesta ei ole voitu sopia, saatetaan ympäristöministeriön tietoon. Käytännössä korvauksista on kuitenkin lähes poikkeuksetta voitu sopia maanomistajan ja viranomaisten kesken niissä tilanteissa, joissa korvattavaksi tulee nimenomaan metsän käytön rajoituksista johtuva haitta.

Maanomistaja voi myös hakea lain 25 §:ssä tarkoitettua alueen määräaikaista rauhoittamista. Myös määräaikaisesta rauhoittamisesta tehtävään sopimukseen voi sisältyä korvaus. Alueen määräaikainen rauhoittaminen, esimerkiksi kymmeneksi vuodeksi, voi useasti olla maanomistajalle sopivampi vaihtoehto kuin pysyvän luonnonsuojelualueen perustaminen. Koska lisääntymis- ja levähdyspaikat eivät välttämättä ole pysyviä, voidaan olettaa, että määräaikaisesta rauhoittamisesta muodostuu vartenotettava menettely.

Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojeluun on liito-oravan kohdalla mahdollisuus soveltaa myös kestävä metsätalouden rahoituslain (1094/1996) 19 §:ssä olevan metsätalouden ympäristötukijärjestelmän keinoja, kun kyseessä on talousmetsän tärkeä metsäluontokohde. Ympäristötukea voitaisiin maksaa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämiskiellosta yksityisille metsänomistajille aiheutuvat taloudelliset menetykset esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa liito-orava esiintyy metsälain (1093/1996) 10 §:n mukaisessa erityisen tärkeässä elinympäristössä.

Ehdotettu pykälämuutos on siten osa järjes-

telmää, jolla yksityisille maanomistajille tarjottaisiin vaihtoehtoisia mahdollisuuksia niissä tilanteissa, joissa luontodirektiivin liitteen IV (a) lajin, liito-oravan, useita lisääntymis- ja levähdyspaikkoja sijoittuu saman maanomistajan alueelle siinä määrin, että korvauksen maksamista on pidettävä perusteltuna.

Samanaikaisesti on tarkoitus kehittää metsä- ja ympäristöviranomaisten yhteistyötä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja koskevan tiedonkulun osalta. Valmisteilla on ehdotus sisällyttää metsälakiin uusi 14 b §, joka koskee metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuutta ympäristökeskukselle sellaisista metsänhakuilmoituksista, jotka kohdistuvat metsäkeskuksen hallussa olevissa asiakirjoissa mainittuihin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin. Valmisteilla on myös ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen ohje liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen määrittämisestä ja turvaamisesta.

39 §. *Rauhoitussäännökset.* Pykälän 3 momentin mukaan ympäristöministeriön päätöksellä on voitu kieltää selkärangattoman eläimen luonnonsuojelun kannalta haitalliset pyyntikeinot. Uusi perustuslaki edellyttää, että tämänkaltaiset oikeussäännöt annetaan asetuksella. Tämän vuoksi momentin säännöstä ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että sanotut kiellot annettaisiin ympäristöministeriön asetuksella.

40 §. *Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin.* Pykälän 1 momentin voimassa olevan sanamuodon mukaan kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun, mutta se voidaan toimittaa poliisille tai tutkittavaksi kuolinsyyn toteamiseksi. Käytännössä säännös tulee sovellettavaksi vain eräiden pienten nisäkäslajien, kuten siilin ja myyrien, osalta. Kuolleena tavattujen lintujen haltuunottoa sääntelee, yhteisöläinsäädännöstä johtuen, lain 49 §. Viimeksi mainitussa säännöksessä ei ole mainintaa poliisista. Maininta poliisista tulisi poliisille turhaa työtä aiheuttavana ja käytännössä tarpeettomana poistaa pykälän 1 momentista. Pykälän soveltamisalan piiriin kuuluvat eläimet voitaisiin edelleen, jos siihen on tarvetta, toimittaa esimerkiksi luonnontieteelliselle keskusmuseolle tai eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokselle kuolinsyyn selvittämiseksi.

44 §. *Uhanalaisten lajien kansainvälinen kauppa.* Samasta syystä kuin edellä 39 §:n kohdalla ehdotetaan pykälän 3 momenttia tarkistettavaksi siten, että siinä tarkoitettujen määräysten Euroopan yhteisön asetuksen täytäntöönpanosta annettaisiin ympäristöministeriön asetuksella. Selvyyden vuoksi ehdotetaan lainkohdan toinen virke täsmennettäväksi siten, että siitä käy ilmi Luonnontieteelliselle keskusmuseolle annettavien asiantuntijatehtävien koskevan Euroopan yhteisön asetuksen täytäntöönpanoa.

49 §. *Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset.* Pykälän 1 momentilla on pantu täytäntöön luontodirektiivin 12 artiklan 1(d) kohta. Lainkohdan mukaan luontodirektiivin liitteessä IV(a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden selvästi luonnossa havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Euroopan yhteisöjen komissio on kuitenkin Suomelle lähettämässään virallisessa huomautuksessa (kirjeet SG 2000 D/105521, 28 päivänä heinäkuuta 2000 ja SG 2001 D/290132, 24 päivänä heinäkuuta 2001) katsonut, että Suomi on pannut luontodirektiivin kyseisen kohdan puutteellisesti täytäntöön sisällyttämällä siihen kriteerin "selvästi luonnossa havaittavat", jota direktiivissä ei ole. Komission mielestä mainittu kriteeri rajoittaa oleellisesti direktiivin 12 artiklan 1 (d) kohdan kieltoa. Komission käsityksen mukaan tämä on myös käytännössä johtanut erityisesti liitteessä IV(a) mainitun lajin, liito-oravan, puutteelliseen suojeluun.

Suomi on vastauksissaan komissiolle (ulkoasiainministeriön kirjeet 25 päivänä syyskuuta 2000 ja 17 päivänä syyskuuta 2001) katsonut, että maamme on pannut asianmukaisesti täytäntöön luontodirektiivin mainitun kohdan. Suomi on viitannut siihen, että lainkohdan kielto koskee maassamme liito-oravan ohella varsin erilaisia eläimiä, muun muassa sammakkoeläimiä, perhosia, kova-kuoriaisia ja korentoja, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei välttämättä ole helppo tunnistaa ja määrittää luonnossa. Suomi on viitannut siihen, että kiellon rikkominen, joko tahallaan tai huolimattomuudesta, on luonnonsuojelulain 58 §:ssä säädetty rangaistavaksi teoksi. Rikosoikeudellisen vastuun

syntyminen edellyttää, että teon tunnusmerkkitekijät on määritelty kyllin täsmällisesti ja että teko täyttää nämä tunnusmerkit. Suomi on kuitenkin ilmoittanut komissiolle, että se selvittää, voidaanko luonnonsuojelulain sanamuotoa muuttaa siten, ettei se samalla johda esimerkiksi yksityisen ihmisen tuomitsemiseen rikosoikeudelliseen vastuuseen tilanteessa, jossa hänellä ei ole ollut edellytyksiä havaita lisääntymis- ja levähdyspaikkaa.

Euroopan yhteisöjen komissio on jatkanut asiaa koskevaa valvontamenettelyään lähettämällä Suomelle perustellun lausunnon (kirje 2000/2156, 2001/4202 C 2002 1020, 2 päivänä huhtikuuta 2003). Suomi on vastauksessaan perusteltu lausuntoon (ulkoasiainministeriön kirje 8 päivänä heinäkuuta 2003) ilmoittanut, että lainmuutoksen on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian, ja viimeistään vuoden 2003 loppuun mennessä.

Ympäristöministeriö on yhdessä oikeusministeriön kanssa selvittänyt asiaa edellä selostetuilta osin. Komission edellyttämä muutos lainkohtaan olisi näiltä osin mahdollista tehdä, mikäli samanaikaisesti rajoitettaisiin kiellon rikkomisesta johtuvaa rangaistavuutta. Tämän vuoksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi sanat "selvästi luonnossa havaittavat". Teon rangaistavuuteen liittyvää muutosta selostetaan jäljempänä 58 §:n perusteluissa.

Pykälän 3 momentissa säädelty poikkeusten myöntäminen eläin- ja kasvilajien suojelua koskevista säännöksistä kaipaa selkeyttämistä. Lain 48 §:n 2 momentissa ja 49 §:n 3 momentissa säädettyissä tapauksissa poikkeuksen myöntävä viranomais on alueellinen ympäristökeskus. Poikkeusten myöntäminen 49 §:n 2 momentissa tarkoitetuista vaihdannan kielloista on pykälän voimassa olevassa 4 momentissa kuitenkin annettu Suomen ympäristökeskuksen tehtäväksi. Hallinnon tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, että lajisuojelusta johtuva poikkeusten myöntäminen keskitettäisiin alueellisille ympäristökeskuksille, mikä samalla tältä osin vapauttaisi Suomen ympäristökeskuksen sille paremmin sopivien tehtävien hoitoon.

52 §. *Valtion lunastusoikeus.* Luonnonsuojelulakia uudistettaessa omaksuttiin se kanta, että valtioneuvoston yleisistunnon lupaa lu-

nastamiseen ei tarvita silloin, kun lunastus perustuu luonnonsuojelusuunnitelmaan, jonka se on aiemmin hyväksynyt. Tällöin lunastusluvasta päättää ympäristöministeriö. Myös muussa uudemmassa lainsäädännössä, kuten uudessa maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999), toimivaltaa lunastusasioissa on siirretty ministeriötasolle.

Luonnonsuojelulain terminologiassa Natura 2000 -verkosto ei ole lain 7 §:ssä tarkoitettu "luonnonsuojeluohjelma", vaikka se osittain voidaan niihin rinnastaa ja siihen sovelletaan eräitä luonnonsuojeluohjelmia koskevia säännöksiä. Kun Suomen Natura 2000 -verkosto Suomen osalta on nyt vähäistä osaa lukuun ottamatta lainvoimainen ja laissakin on edellytetty Natura 2000 -verkostoon sisällytettävien alueiden suojelun toteuttamista mahdollisimman nopeasti, on perusteltua, että lunastusmenettely niissä tilanteissa, joissa Natura 2000 -alueen suojelun toteutustapana on luonnonsuojelulaki, saatetaan samanlaisiksi kuin valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien kohdalla. Asian vieminen uudelleen valtioneuvoston yleisistuntoon ei ole myöskään tarpeen maanomistajien oikeusturvan vuoksi, koska ympäristöministeriön päätöksen lainmukaisuus voidaan aina saattaa korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi vastaavasti kuin valtioneuvoston yleisistunnon päätöksenkin kohdalla asia on. Valtioneuvostosta annetun lain (78/1922) 8 §:n mukaan yleisistunnossa ratkaistavaksi voidaan myös yksittäistapauksessa siirtää muutoin ministeriön päätettäväksi kuuluva asia, jos sen katsotaan olevan niin laajakantoinen tai periaatteellisesti tärkeä, että se olisi ratkaistava yleisistunnossa. Siirtämisestä päättää yleisistunto pääministerin tai asianomaisen ministerin esityksestä.

Tämän vuoksi ehdotetaan pykälän 2 momenttiin lisäystä, jossa Natura 2000 -verkosto lunastusmenettelyn osalta rinnastetaan valtioneuvoston hyväksymiin luonnonsuojeluohjelmiin. Lainkohdan sanamuotoa ehdotetaan selkeytettäväksi sen mukaisesti, mitä eduskunnan perustuslakivaliokunta lausunnossaan 22.1.2003 (68/2002 vp) ympäristövaliokunnalle lakiehdotuksen aiemman käsittelyn yhteydessä asiasta on todennut.

56 §. *Toimenpidekielto alueilla, joilla lu-*

nastus on vireillä. Pykälämuutos on tekninen ja johtuu 52 §:n uudesta sanamuodosta. Kun 52 § ei enää muodollisesti tunne ilman lunastuslupaa tapahtuvaa lunastusta, on tämän pykälän 2 momentti tarpeeton. Samalla pykälän 1 momentista poistettaisiin viittaus 52 §:n 1 momenttiin.

58 §. *Rangaistukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään rangaistus teosta, joka on tehty tahallaan tai huolimattomuudesta. Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa kielletään hävittämästä tai heikentämästä eräiden eläinten, joukossa lukuisia selkärangattomia eläinlajeja, lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Kun niiden havaitseminen ja tunnistaminen on usein varsin vaikeaa, luonnossa liikkuva voisi helposti huolimattomuudesta syyllistyä teokoon, josta hänelle pitäisi määrätä rangaistus.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että rangaistavuuden kynnyistä tällaisissa tapauksissa nostetaan lisäämällä pykälään uusi kolmas momentti, jonka mukaan 49 §:n 1 momentin kiellon rikkomisen rangaistavuus edellyttäisi törkeää huolimattomuutta.

65 §. *Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi.* Pykälällä on pantu täytäntöön luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty hankkeiden ja suunnitelmien Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi. Pykälän 1 momentin voimassa olevan sanamuodon mukaan jos hanke tai suunnitelma, joko yksistään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa, todennäköisesti merkittävästi heikentää Natura 2000 -alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on, jollei hankkeeseen ole sovellettava ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä, asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset.

Viittauksella ympäristövaikutusten arvioinnissa annetun lain mukaiseen arviointimenettelyyn oli tarkoitus välttää Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten kaksinkertainen arviointi. Säännöksen epäselvä sanamuoto on kuitenkin antanut aihetta virheellisiin tulkintoihin, joihin Euroopan yhteisen komissiokin on kiinnittänyt huomiota. Lainkohta on eräissä tapauksissa ymmärretty niin, että pelkkä ympäristövaikutusten arvioinnista

annetun lain mukainen vaikutusten arviointi riittäisi täyttämään luonnonsuojelulakiin perustuvan velvoitteen. Suomelle lähettämässään virallisessa huomautuksessa (kirje SG 2001 D/260439, 24 päivänä lokakuuta 2001) komissio kiinnittää huomiota siihen, että luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin sanamuoto ei vastaa luontodirektiivin vaatimuksia. Sellaisia hankkeita ja suunnitelmia, joihin on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaista arviointia, ei voida vapauttaa velvoitteesta laatia asianmukainen arviointi vaikutuksista Natura 2000 -alueeseen. Komissio korostaa, että direktiivin 6 artiklan 3 kohdan nojalla tehty päätös voi perustellusti pohjautua ympäristövaikutusten arviointiin ainoastaan, jos se sisältää sellaisen kirjallisesti eritellyn ja perustellun arvion vaikutuksista alueen suojelutavoitteisiin, joka on 6 artiklan 3 kohdan mukainen.

Suomi on vastauksessaan komissiolle 17 päivänä joulukuuta 2001 ilmoittanut, että valtioneuvosto on valmis esittämään täsmennyttä kyseessä olevan lainkohdan sanamuotoon.

Euroopan yhteisöjen komissio on jatkanut asiaa koskevaa valvontamenettelyään Suomelle lähettämässään perustellussa lausunnossaan (kirje SG 2002 D/220436, 1 päivänä heinäkuuta 2002). Suomi on vastannut perusteltuun lausuntoon (kirje HEL 103 1-4, 23 päivänä elokuuta 2002), jossa se on myös ilmoittanut kaavailemansa pykälämuutoksen yksityiskohtaisen sanamuodon. Pykälän muuttaminen raukesi sittemmin, kun eduskunta ei ehtinyt käsitellä asiaa koskevaa aiempaa hallituksen esitystä. Komissio on tämän jälkeen tehnyt päätöksen kanteen nostamisesta Suomea vastaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa, mutta kannekirjelmää ei ole toistaiseksi toimitettu tuomioistuimelle.

Lain 65 §:n 1 momentin sanamuoto ei edellä todetun mukaisesti ole riittävän yksiselitteinen ja antaa mahdollisuuden virheellisiin tulkintoihin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että sen ensimmäisessä virkkeessä oleva, ympäristövaikutusten arvioinnista annettuun lakiin viittaava sivulause poistetaan. Sen sijaan mainitun momentin loppuun ehdotetaan lisättäväksi uusi virke, jonka mukaan lainkohdassa tarkoitettu arviointi voidaan tehdä myös

osana ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä. Se edellyttää, kuten muissakin Natura 2000 -arvioinneissa, luontotyyppi- ja lajikohtaista arviointia hankkeen tai suunnitelman vaikutuksista Natura 2000 -alueeseen. Myös tällöin arvioinnin johtopäätökset sitovat päätöksentekoa luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa ja luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

3. Säättämjärjestys

Lain 49 §:ään sisältyvä, luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskiellosta aiheutuva rajoitus ei kuulu valtion korvausvelvollisuutta koskevan lain 53 §:n säännöksen piiriin. Luonnonsuojelulainsäädännön uudistamiseksi annetun hallituksen esityksen yhteydessä (HE 79/1996 vp) eduskunnan perustuslakivaliokunta on käsitellyt asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta (PeVL 21/1996 vp), erityisesti tuolloin voimassa olleen hallitusmuodon omaisuudensuojasäännösten kannalta.

Hallitusmuodon perusoikeussäännökset uudistettiin kokonaisuudessaan 1 päivänä elokuuta 1995 voimaan tulleealla Suomen hallitusmuodon muuttamisesta annetulla lailla (969/1995). Säännökset siirrettiin käytännössä sellaisenaan uuteen perustuslakiin. Perusoikeussäännösten tulkinnassa voidaan siten käyttää hyväksi eduskunnan perustuslakivaliokunnan aiempia kannanottoja.

Esityksen mukaan lain 49 §:stä poistettaisiin sanat "selvästi luonnossa havaittavat". Muutoksella on vaikutusta lain rangaistuslainsäädäntöön, mutta käytännössä se ei, direktiivin tulkintavaikutus huomioon ottaen, laajentaisi säännökseen sisältyvää omaisuuden käytönrajoitusta.

Esitykseen sisältyy myös luonnonsuojelualueiden perustamisedellytyksiä koskeva lain 10 §:n muutos, joka vastedes mahdollistaa luonnonsuojelualueen perustamisen nimen-

omaisesti sellaiselle alueelle, jolla on direktiivin liitteen IV(a) eläinlajien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, ja siten myös korvausten maksamisen näissä tilanteissa.

Edellä esitetty huomioon ottaen on katsottava, että lakiesitys voidaan käsitellä tavalli-

sessä säätämisyjärjestyksessä. Lakiehdotuksesta on kuitenkin suotavaa hankkia eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 56 §:n 2 momentti,
muutetaan 10 §:n 2 momentti, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 momentti, 44 §:n 3 momentti, 49 §:n 1 ja 4 momentti, 52 §:n 2 momentti, 56 §:n 1 momentti ja 65 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 44 §:n 3 momentti laissa 492/1997 ja 65 §:n 1 momentti laissa 371/1999, sekä *lisätään* 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 492/1997, uusi 3 momentti seuraavasti:

10 §

Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Luonnonsuojelualan perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

- 1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinaisen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi;
- 2) alueella on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;
- 3) alueella on erikoinen tai harvinaisen luonnonmuodostuma;
- 4) alue on erityisen luonnonkaunis;
- 5) alueella on harvinaistuva perinneluontotyyppi;
- 6) luontotyyppin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii; tai

7) alue on muutoin niin edustava, tyyppillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

39 §

Rauhoitussäännökset

Selkärangattoman eläimen sellainen pyyntikeino, joka luonnonsuojelun kannalta on haitallinen, on kielletty. Tarkemmat säännökset kielletyistä pyyntikeinoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella.

40 §

Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan

kuitenkin toimittaa valtion tutkimuslaitokselle tutkittavaksi kuolinsyyntä toteamiseksi.

44 §

Uhanalaisten lajien kansainvälinen kauppa

Ympäristöministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun neuvoston asetuksen täytäntöönpanemisesta. Ministeriö voi päättää antaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle mainitun neuvoston asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä asiantuntijatehtäviä.

49 §

Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset

Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Alueellinen ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen tämän pykälän 2 momentin kiellosta direktiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus sanotun direktiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla.

52 §

Valtion lunastusoikeus

Lunastusluvasta voi kuitenkin 1 momentin säännöksiä noudattaen päättää ympäristöministeriö, jos kysymys on alueesta, joka sisältyy lainvoimaiseen luonnonsuojeluohjelmaan taikka sisältyy tai lainvoimaisen valtioneuvoston ehdotuksen mukaan kuuluu Natura 2000 -verkostoon tämän lain nojalla toteutettavaksi tarkoitettuna kohteena, tai tällaisen alueen käyttöoikeudesta. Sama koskee aluetta, joka rajoiltaan vähäisessä määrin poikke-

aa luonnonsuojeluohjelman alueesta tai edellä tarkoitettusta Natura 2000 -verkoston kohteesta, edellyttäen, että luonnonsuojelu tai muu yleinen etu vaatii lunastamista.

56 §

Toimenpidekielto alueilla, joilla lunastus on vireillä

Jos 52 §:n nojalla on myönnetty lupa alueen tai erityisen oikeuden lunastamiseen, ei alueella saa ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, joka voi vaarantaa lunastuksen tarkoituksen. Kielto on voimassa siitä alkaen, kun päätös lunastuksesta on annettu tiedoksi alueen omistajalle ja haltijalle.

58 §

Rangaistukset

Luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta hävittää luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkaa taikka sitä heikentää.

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain

(468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointi-
menettelyä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 200__.

Helsingissä 18 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

Laki**luonnonsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 56 §:n 2 momentti,
muutetaan 10 §:n 2 momentti, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 momentti, 44 §:n 3 momentti, 49 §:n 1 ja 4 momentti, 52 §:n 2 momentti, 56 §:n 1 momentti ja 65 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 44 §:n 3 momentti laissa 492/1997 ja 65 §:n 1 momentti laissa 371/1999, sekä *lisätään* 58 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 492/1997, uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

10 §

Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset

Luonnonsuojelualueen perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

- 1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi;
- 2) alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma;
- 3) alue on erityisen luonnonkaunis;
- 4) alueella on harvinaistuva perinneluontotyyppi;
- 5) luontotyyppin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii; tai
- 6) alue on muutoin niin edustava, tyyppilinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauuneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

Luonnonsuojelualueen perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

- 1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi;
- 2) *alueella on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;*
- 3) alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma;
- 4) alue on erityisen luonnonkaunis;
- 5) alueella on harvinaistuva perinneluontotyyppi;
- 6) luontotyyppin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii; tai
- 7) alue on muutoin niin edustava, tyyppilinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauuneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

39 §

Rauhoitussäännökset

Ympäristöministeriö voi kieltää selkärangattoman eläimen sellaisen pyyntikeinon, joka voidaan todeta luonnonsuojelun kannalta haitalliseksi.

40 §

Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan kuitenkin toimittaa poliisille tai tutkittavaksi kuolinsyyn toteamiseksi.

Selkärangattoman eläimen sellainen pyyntikeino, joka luonnonsuojelun kannalta on haitallinen, on kielletty. Tarkemmat säännökset kielletyistä pyyntikeinoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella.

40 §

Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan kuitenkin toimittaa *valtion tutkimuslaitokselle* tutkittavaksi kuolinsyyn toteamiseksi.

44 §

Uhanalaisten lajien kansainvälinen kauppa

Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä 1 momentissa tarkoitettun Euroopan yhteisön asetuksen täytäntöönpanemisesta. Ministeriö voi antaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle mainitun asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä asiantuntijatehtäviä.

49 §

Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset

Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden *selvästi luonnossa havaittavien* lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Suomen ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen tämän pykälän 2 momentin kiellosta direktiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastaavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettu-

Ympäristöministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettun Euroopan yhteisön asetuksen täytäntöönpanemisesta. Ministeriö voi *päittää* antaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle mainitun *Euroopan yhteisön* asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä asiantuntijatehtäviä.

49 §

Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset

Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Alueellinen ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen tämän pykälän 2 momentin kiellosta direktiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastaavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tar-

jen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus sanotun direktiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla.

koitettujen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus sanotun direktiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla.

52 §

Valtion lunastusoikeus

Ympäristöministeriö saa ilman valtioneuvoston lupaa lunastaa alueen, joka sisältyy lainvoimaiseen luonnonsuojeluohjelmaan, tai tällaisen alueen käyttöoikeuden. Sama koskee aluetta, joka rajoiltaan vähäisessä määrin poikkeaa luonnonsuojeluohjelmasta edellyttäen, että luonnonsuojelu tai muu yleinen etu vaatii lunastamista.

Lunastusluvasta voi kuitenkin 1 momentin säännöksiä noudattaen päättää ympäristöministeriö, jos kysymys on alueesta, joka sisältyy lainvoimaiseen luonnonsuojeluohjelmaan taikka sisältyy tai lainvoimaisen valtioneuvoston ehdotuksen mukaan kuuluu Natura 2000 -verkostoon tämän lain nojalla toteutettavaksi tarkoitettuna kohteena, tai tällaisen alueen käyttöoikeudesta. Sama koskee aluetta, joka rajoiltaan vähäisessä määrin poikkeaa luonnonsuojeluohjelman alueesta tai edellä tarkoitettusta Natura 2000 -verkoston kohteesta, edellyttäen, että luonnonsuojelu tai muu yleinen etu vaatii lunastamista.

56 §

Toimenpidekielto alueilla, joilla lunastus on vireillä

Jos 52 §:n 1 momentin nojalla on myönnetty lupa alueen tai erityisen oikeuden lunastamiseen, ei alueella saa ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, joka voi vaarantaa lunastuksen tarkoituksen. Kielto on voimassa siitä alkaen, kun päätös lunastuksesta on annettu tiedoksi alueen omistajalle ja haltijalle.

Alueella, jonka ympäristöministeriö saa lunastaa ilman erityistä lupaa, on vastavasti voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Jos 52 §:n nojalla on myönnetty lupa alueen tai erityisen oikeuden lunastamiseen, ei alueella saa ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, joka voi vaarantaa lunastuksen tarkoituksen. Kielto on voimassa siitä alkaen, kun päätös lunastuksesta on annettu tiedoksi alueen omistajalle ja haltijalle.

(kumotaan)

58 §

Rangaistukset

Luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hävittää luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkaa taikka sitä heikentää.

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on, *jollei hankkeeseen ole sovellettava ympäristövaikutusten arviointista annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä*, asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. *Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä.*

---

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 .*
